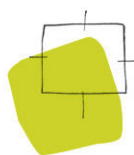

Bijlage 2. Oplegnotitie ecologie

BügelHajema

Plek voor ideeën

Oplegnotitie

Opdrachtgever: Attema Vastgoed en Exploitatie B.V.

projectnummer: 027.74.00.01.00

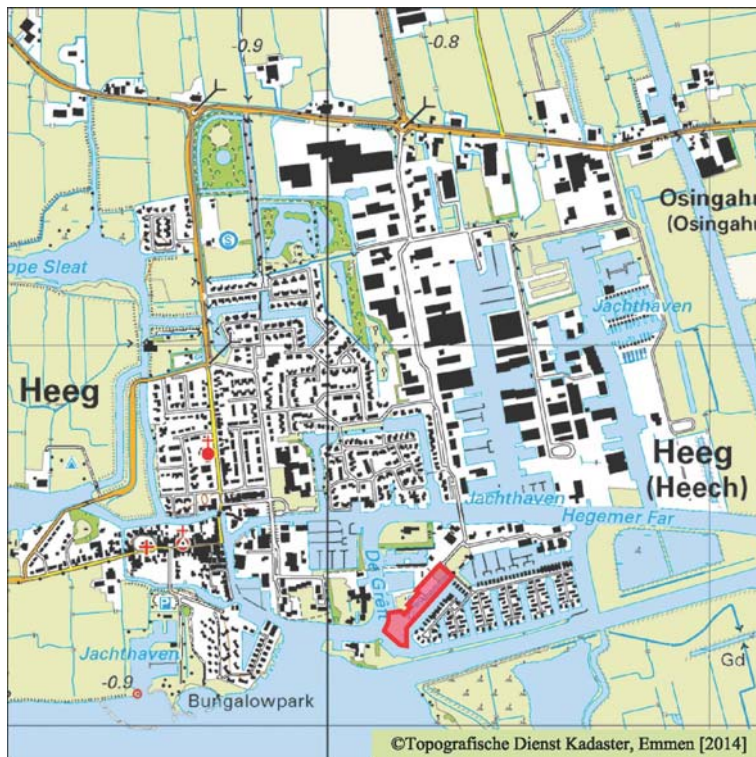
Van: Mevrouw A. Schwab en de heer B. Omon

Onderwerp: Actualisatie natuurwaarden 12 recreatiewoningen Gouden Boaijum in Heeg

Datum: 01-09-2016

Er bestaan plannen om twaalf recreatiewoningen te realiseren aan de Gouden Boaijum in Heeg. Om dit mogelijk te maken, dient een bestemmingsplanprocedure te worden gevoerd. In dit kader is het conform artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) noodzakelijk een actualisatie van het bestaande natuuronderzoek uit 2009 (1) uit te voeren. Voorliggende oplegnotitie voorziet in deze behoefte.

De actualisatie heeft plaatsgevonden van zaken die in de afgelopen jaren gewijzigd zijn of waarvan de gegevens verouderd zijn (dit laatste betreft vooral de gegevens van beschermde soorten, die een beperkte houdbaarheid kennen).

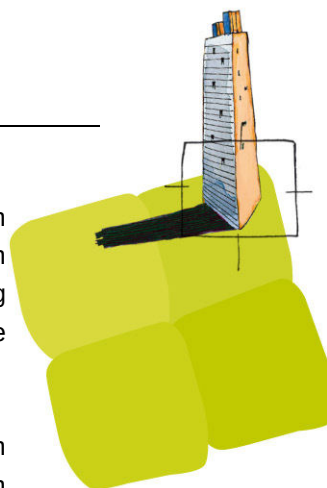
Figuur 1. Topografische kaart met ligging plangebied (rood), (Bron: Google Maps)

BügelHajema Adviseurs bv, Bureau voor Ruimtelijke Ordening en Milieu BNSP

Vaart nr 48-50, Postbus 274, 9400 AG Assen T 0592 316 206 F 0592 314 035

E assen@bugelhajema.nl W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort

Onderzoeksmethode

Naast het raadplegen van (nieuwe) bronnen (waaronder Quickscanhulp.nl) is het plangebied op 14 december 2015 door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs bv bezocht voor een actualiserend veldbezoek. Dit om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Daarnaast is het plangebied op 30 mei en 23 augustus 2016 bezocht door twee ecologen van BügelHajema Adviseurs bv voor nader onderzoek naar meervleermuis (vliegroute en foerageergebied).

Huidige situatie plangebied

Het plangebied ligt in Jachthaven Gouden Bodem aan de zuidooststrand van het dorp Heeg. Het plangebied bestaat uit bestrating, enkele beukenhagen en een aantal bomen. Oppervlaktewater is aanwezig in een geïsoleerd liggende 'krater', ontstaan door een verwijderde fundering. De oevers van deze 'krater' zijn kort gemaaid. Het plangebied is grotendeels omringd door permanent oppervlaktewater. De oevers van het plangebied zijn voorzien van houten beschoeiing. Er is geen bebouwing aanwezig. De beoogde plannen bestaan uit het realiseren van twaalf recreatiewoningen. Aan de zuidwestzijde van het plangebied worden de oevers vergraven ten behoeve van verbreding van de aangrenzende watergang.

Foto 1 en 2. Impressie plangebied 14 december 2015

De terreinomstandigheden in het plangebied zijn ten opzichte van het onderzoek uit 2009 deels gewijzigd. Met name de hoeveelheid groenstructuren is afgenomen. Daarnaast zijn de werkzaamheden aan de watergang aan de oostzijde reeds afgerond.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ffw) beschermt dier- en plantensoorten die in het wild voorkomen. Alles wat schadelijk is voor beschermde soorten is verboden. Soms mag er van de verboden worden afgeweken met een ontheffing of vrijstelling. De Ffw geldt voor iedereen in Nederland. Beschermde soorten worden opgesomd in de 'lijsten beschermde inheemse planten- en diersoorten'. De Algemene Maatregel van Bestuur ex artikel 75 van de Ffw van 23 februari 2005, kent een driedeling voor het beschermingsniveau van planten- en diersoorten, hierna te noemen: licht beschermd, middelzwaar beschermd en streng beschermd. De inheemse vogelsoorten hebben een afwijkend

beschermingsregime; ze vallen zowel onder het middelzware als strenge beschermingsregime. Daarnaast zijn van enkele broedvogels de nestplaatsen jaarrond beschermd.

Zoogdieren - vleermuizen

Verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied kunnen worden uitgesloten, omdat in het plangebied geen bebouwing en geen bomen met potentiële verblijfplaatsen (zoals holten en scheuren) aanwezig zijn. In de bebouwing rond het plangebied kunnen wel verblijfplaatsen van onder meer de gewone dwergvleermuis, meervleermuis en watervleermuis worden verwacht. Deze soorten zijn ook uit de directe omgeving bekend (1, 2) en kunnen het plangebied en de directe omgeving van het plangebied (oppervlaktewater) als foerageergebied en/of vliegroute gebruiken.

Meervleermuis is een soort die erg gevoelig is voor verstoring door verlichting van het wateroppervlak. Wanneer als gevolg van de aanleg en het gebruik van de reactiewoningen sprake is van een toename van kunstlichtuitstraling van het oppervlaktewater, kunnen negatieve effecten op meervleermuis optreden (en daarmee overtreding van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet). Daarom is in het kader van het onderzoek uit 2009 vleermuisonderzoek uitgevoerd, waarbij is vastgesteld dat de wateren rondom het plangebied onderdeel uitmaken van foerageergebied van meervleermuis (1). Het onderzoek uit 2009 is echter verouderd, waardoor nader onderzoek naar meervleermuis (vliegroute en foerageergebied) noodzakelijk is.

Nader onderzoek meervleermuis

Om zekerheid te krijgen over de huidige functie (vliegroute en foerageergebied) van het oppervlaktewater voor onder andere meervleermuis is nader onderzoek uitgevoerd. Conform het protocol voor vleermuisonderzoek dient dit onderzoek te bestaan uit twee inventarisaties in de periode begin april - half augustus met een tussenliggende periode van zes tot acht weken. Hierbij dient één inventarisatie uitgevoerd te worden in de kraamperiode (half mei - half juli). Hieronder worden de resultaten van het nader onderzoek naar meervleermuis behandeld.

Het nader onderzoek naar meervleermuis heeft plaatsgevonden op de avonden van 30 mei en 23 augustus 2016. De telomstandigheden worden omschreven in tabel 1. In het navolgende worden de waarnemingen per bezoek besproken.

Datum	Tijdsduur	Zonsondergang/-opkomst	Weer	Temperatuur
30-05-2016	21:45-23:45	21:48	Bewolkt en matige wind	16°C
23-08-2016	21:00-23:00	20:46	Onbewolkt en zwakke windstil	22-20°C

Inventarisatie 30 mei 2016

Op de avond van 30 mei werden tussen 22:37 uur en 23:15 uur 16 langsvliegende meervleermuizen gehoord. De waargenomen dieren vlogen laag boven de watergang ten zuiden van het plangebied van oost naar west (4 exemplaren) en van west naar oost (1 exemplaar). Van de overige dieren kon de vliegrichting niet met zekerheid worden vastgesteld. Vanaf 22:59 uur foerageerde een meervleermuis enkele minuten langs de oever aan de zuidwestrand van het plangebied.

Daarnaast werd tussen 22:27 uur en 22:31 uur enkele keren een overvliegende laatvlieger waargenomen. Verder werd tussen 22:53 uur en 23:14 uur enkele keren een overvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze soorten waren niet gebonden aan de watergangen.

Inventarisatie 23 augustus 2016

Op de avond van 23 augustus werden opnieuw meervleermuizen waargenomen. Tussen 21:33 uur en 22:20 uur vlogen tenminste 19 meervleermuizen langs het plangebied. De meervleermuizen vlogen boven de watergangen ten zuiden en westen (De Grêft) van het plangebied. De dieren die langs de zuidelijke watergang vlogen, vlogen zowel van west naar oost als van oost naar west. De dieren die langs de westelijke watergang vlogen, kwamen vanuit het oosten en westen en vlogen richting het noorden. Tijdens de inventarisatie zijn geen foeragerende meervleermuizen waargenomen.

Daarnaast werd tussen 21:44 uur en 21:53 uur aan de zuidwestzijde van het plangebied een foeragerende ruige dwergvleermuis waargenomen. Vanaf 22:15 foerageerden meerdere gewone dwergvleermuizen boven de zuidoostzijde van het plangebied. Daarnaast werden vanaf 22:05 uur enkele overvliegende rosse vleermuizen waargenomen.

Huidige verlichting

Bij de aanlegplaatsen ten noordwesten van het plangebied is in de huidige situatie al veel kunstverlichting aanwezig, die gedeeltelijk uitstraalt over de watergang ten westen van het plangebied. De watergangen ten zuiden en oosten van het plangebied worden in de huidige situatie echter niet of nauwelijks verlicht. Vooral het zuidelijke deel van het plangebied is beduidend donkerder dan grote delen van de omgeving.

Functie voor meervleermuizen

De watergangen ten westen en zuiden van het plangebied vormen onderdeel van een vliegroute van meervleermuizen. Boven de watergang ten oosten van het plangebied zijn geen meervleermuizen waargenomen. Daarnaast vervullen de watergangen een functie als foerageergebied voor meervleermuis (en in mindere mate voor gewone en ruige dwergvleermuis, die veel minder aan het water gebonden).

Toetsing

Het lage aantal foeragerende vleermuizen duidt erop dat het plangebied geen belangrijke functie heeft voor foeragerende meervleermuizen (en gewone en ruige dwergvleermuis). Bovendien is in de omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief foerageergebied aanwezig voor deze soort. Negatieve effecten op het foerageergebied van meervleermuis worden dan ook niet verwacht naar aanleiding van de plannen. Rest van het plangebied blijft naar verwachting geschikt als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger, afhankelijk van uiteindelijke inrichting met opgaand groen.

Wel kunnen de plannen een effect hebben op een vliegroute van meervleermuizen die langs de watergangen ten zuiden en westen (De Grêft) van het plangebied vliegen. In de huidige situatie is weinig verlichting aanwezig langs de vliegroute van de lichtgevoelige meervleermuis. Om een overtreding van de Ffw te voorkomen is het noodzakelijk om extra uitstraling van licht boven de zuidelijke en westelijke watergang te voorkomen. Hiervoor dient plaatsing van buitenverlichting en straatlantaarns die richting de watergangen aan de west- en zuidzijde van het plangebied schijnen te worden voorkomen. Dit kan bereikt worden door lampen aan de waterzijde af te schermen

of door gebruik te maken van gerichte armaturen. Daarnaast moet voorkomen worden dat koplampen van auto's over de watergang schijnen. Dit kan voorkomen worden door aan de zuidwestzijde van het plangebied, aan het einde van de aan te leggen weg, een aarden wal of een scherm te realiseren. Mits deze voorschriften worden nagevolgd, zijn geen negatieve effecten op de vliegrou- te van meervleermuis te verwachten en is het aanvragen van een ontheffing van de Ffw niet nodig. Daarnaast wordt aanbevolen om uitstraling van licht richting de oostelijke watergang ook zoveel mogelijk te voorkomen. Hoewel hier tijdens de veldbezoeken geen meervleermuizen zijn waarge- nomen, kan deze watergang onder bepaalde weersomstandigheden (bijvoorbeeld bij sterke wind) mogelijk wel een functie vervullen voor meervleermuis.

Zoogdieren - overige

Gezien de terreingesteldheid wordt binnen het plangebied het voorkomen van de licht beschermde grondgebonden zoogdieren aarmuis, bosmuis en gewone bosspitsmuis verwacht. De aanwezigheid van zwaarder beschermde grondgebonden zoogdiersoorten wordt niet verwacht. Als gevolg van de beoogde activiteiten zullen verblijfplaatsen van algemeen voorkomende licht beschermde zoog- diersoorten worden verstoord en vernietigd (artikel 11 van de Ffw). Ook kunnen bij de werkzaam- heden enkele exemplaren worden gedood (artikel 9 van de Ffw). Deze licht beschermde soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen bij ruimtelijke ontwikkelingen onder een vrij- stellingsregeling. Voor deze soorten hoeft dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.

Vogels

In de directe omgeving van het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor broedvogels van bos en struweel en van (oevers van) oppervlaktewater. Te verwachten soorten van bos en struweel zijn onder andere merel en houtduif en. In het oppervlaktewater en oevers zijn broedvogels als meer- koet en wilde eend broedend te verwachten.

Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden opgestart kunnen in gebruik zijnde nesten van vogels worden verstoord en/of vernietigd. Ten aanzien van vogels dient dan ook bij uitvoering van werkzaamheden rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen (artikel 11 Ffw). Voor de hiervoor be- sproken vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aan- wezige soorten uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Ffw. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Vissen en amfibieën

Het oppervlaktewater in de krater is niet vanuit omliggende watergangen te bereiken en er ont- breekt onderwatervegetatie. De oevers van het plangebied zijn beschoeid; oevervegetatie en on- derwatervegetatie ontbreekt hier. Het plangebied en aangrenzende watergang vormt derhalve geen geschikt leefgebied voor beschermde vissoorten.

Mogelijk komen wel enkele licht beschermde amfibieën als bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander voortplantend en overwinterend in het plangebied voor. Voor zwaarder be-

schermde amfibieën zoals poelkikker en heikikker is in het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig.

Als gevolg van de beoogde activiteiten kunnen verblijfplaatsen van licht beschermde amfibiesoorten worden verstoord en vernietigd (artikel 11 van de Ffw). Bij het onzorgvuldig uitvoeren van de werkzaamheden kunnen ook enkele exemplaren worden gedood (artikel 9 van de Ffw). De licht beschermde soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen bij ruimtelijke ontwikkelingen onder een vrijstellingsregeling. Voor deze soorten hoeft dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.

Vaatplanten, ongewervelden en reptielen

Voor beschermde of bedreigde vaatplanten, reptielen en ongewervelden, zoals libellen en dagvlinders, is binnen het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig. Hun voorkomen kan worden uitgesloten.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998) is de bescherming van specifieke (natuur)gebieden geregeld. Onder de Nbw 1998 worden drie typen gebieden aangewezen en beschermd: Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands. Negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Nbw 1998 een externe werking kent.

Het plangebied ligt niet in en grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Nbw 1998. Het meest nabijgelegen beschermde gebied betreft het Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving, dat gelegen is op circa 120 meter afstand ten zuiden van het plangebied. Het aanwijzingsbesluit van dit gebied is in 2010 definitief vastgesteld. Het beheerplan voor dit gebied is in 2014 vastgesteld. Voor Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor drie habitattypen, twee habitatsoorten, één broedvogelsoort en acht niet-broedvogelsoorten.

Ontwikkelingen buiten de begrenzing van een Natura 2000-gebied kunnen ook negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Gezien de terreinomstandigheden en de ligging van het plangebied (te midden van bestaande recreatie(verblijven)) worden als gevolg van de beoogde ontwikkelingen geen negatieve effecten verwacht op de genoemde habitattypen, broedvogelsoorten, niet broedvogelsoorten en de habitatsoort noordse woelmuis.

Hoewel bij een toename van kunstlicht op het omringende oppervlaktewater negatieve effecten kunnen optreden op individuen van de habitatsoort meervleermuis, wordt niet verwacht dat dit ook negatieve effecten zal hebben op de instandhoudingsdoelstelling voor meervleermuis. Het rond het plangebied aanwezige oppervlaktewater betreft verhoudingsgewijs een klein oppervlak en in het Natura 2000-gebied en de omgeving ervan is voldoende foerageergebied voor meervleermuis aanwezig. De uitgevoerde inventarisatie duidt erop dat de watergangen langs het plangebied

slechts door een klein aantal meervleermuizen worden gebruikt als vliegroute, zeker vergeleken met het grote aantal meervleermuizen dat bekend is uit Heeg en uit de omgeving van het Natura 2000-gebied (6). Bovendien zijn er voldoende alternatieve vliegroutes via watergangen vanuit Heeg naar het Natura 2000-gebied. Daarom worden geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstelling van meervleermuis verwacht. De vliegroute langs het plangebied blijft bovendien intact, indien de uitstraling van licht richting de watergangen om het plangebied wordt voorkomen (te nemen maatregelen staan beschreven onder het kopje 'Flora- en faunawet').

Provinciaal ruimtelijk natuurbeleid

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS), dat tegenwoordig ook Natuurnetwerk Nederland wordt genoemd, is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het nationale natuurbeleid. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de provinciale EHS is voor Friesland uitgewerkt in het Streekplan Fryslân 2007 en de Verordening Romte Fryslân 2014. Vanuit het Streekplan Fryslân 2007 en Verordening Romte Fryslân wordt verder specifiek ingezet op de bescherming van bestaande natuurgebieden en natuurwaarden in agrarisch gebied.

Het plangebied ligt niet op en grenst niet aan gronden die in het kader van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid zijn aangewezen als EHS of Weidevogelleefgebied.

Conclusie

Als gevolg van de beoogde ontwikkelingen zijn geen (significant) negatieve effecten te verwachten op beschermde natuurgebieden. Voor deze beoogde ontwikkeling is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig. De ontwikkeling is eveneens niet in strijd met het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid.

Samenvatting

Flora- en faunawet

1. Broedvogels: Alle inheemse vogelsoorten zijn streng beschermd. Ten aanzien van vogels in het algemeen dient bij de planning en uitvoering van bouwwerkzaamheden rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen dient te worden voorkomen. Voor de in en direct rond het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied.
2. Vleermuizen: Wanneer als gevolg van de aanleg en het gebruik van de reactiewoningen sprake is van een toename van lichtuitstraling op het oppervlaktewater rond het plangebied, kunnen negatieve effecten op een vliegroute van de zwaar beschermde meervleermuis optreden. Om een overtreding van de Ffw te voorkomen dienen de volgende maatregelen te worden genomen:
 - Uitstraling van buitenverlichting en straatlantaarns over de watergangen aan de west- en zuidzijde van het plangebied dient te worden voorkomen. Dit kan door het gebruik van ge-

richte lichtarmaturen en/of het afschermen van verlichting. Daarnaast verdient het aanbeveling om uitstraling van kunstverlichting op de watergang aan de oostzijde van het plangebied te voorkomen.

- De uitstraling van koplampen van auto's richting de watergangen dient te worden voorkomen door aan de zuidwestzijde van het plangebied, aan het einde van de aan te leggen weg, een aarden wal of scherm te plaatsen.

Mits deze maatregelen genomen worden, zijn geen negatieve effecten op meervleermuis te verwachten en is het aanvragen van een ontheffing ex artikel 75 van de Ffw niet nodig.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

3. Het plangebied ligt niet in en grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Nbw 1998 en provinciaal ruimtelijk natuurbeleid. Als gevolg van de beoogde plannen worden geen (significant) negatieve effecten op beschermde gebieden verwacht.

Bronnen

1. Slot E.J. (2009). Advies Natuurwaarden Gouden Bodem te Heeg. Projectnummer 285.59.07.38.11, BügelHajema Adviseurs b.v., Assen.
2. www.quickscanhulp.nl, Soortenlijsten Flora- en faunawet, 16-12-2015 14:21:36.
Quickscanhulp.nl is een internetapplicatie die gegevens over beschermde soorten van de laatste vijf jaar in een aan te geven gebied toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Het is een initiatief van onder meer de Gegevensautoriteit Natuur en de organisaties binnen de VOFF (www.natuurloket.nl).
3. Natura 2000-gebieden database van het Ministerie van Economische Zaken:
<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=0>
4. Provinciale Staten van Fryslân (2006). Streekplan Fryslân 2007; Om de kwaliteit fan de romte. Provinciale Staten van Fryslân, 13 December 2006.
5. Provinciale Staten van Fryslân (2014). Verordening Romte Fryslân 2014. Provinciale Staten van Fryslân, 18 juni 2014.
6. Haarsma, A.J. (2012). De meervleermuis en Natura2000 in Nederland, locaties van alle mannen en kraamverblijven. Bijlage bij rapport 'De meervleermuis in Nederland'.